

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

FM2019/112

Tillie Martinussen

04. april 2019 – 1. behandling

Forslag til Inatsisartutbeslutning om, at Naalakkersuisut senest FM 2020 pålægges at fremlægge en landsdækkende handlingsplan som skal sikre, at mennesker som er ramt af angst og depression kan få den rette hjælp.

(Medlem af Inatsisartut Aqqa Samuelson, Inuit Ataqatigiit)

Intentionerne i forslaget er ganske gode. Men vi mener, de skal skæres en lille smule til.

PTSD – posttraumatisk stress syndrom, er ekstremt vigtigt at få behandlet. Faktisk burde denne behandling gå forud for anden terapeutisk behandling, for mennesker med PTSD.

Dette vil hjælpe med, at sikre at samtalerapi og andet terapi, meget lettere når igennem.

Når der ikke længere er triggere i psyken, som kan lukke hele behandlingsforløbet ned, og kaste mennesket i terapi ud i mareridt, søvnløse nætter, og undgåelsesadfærd, er der langt bedre ro til, at få samtaler om resten, og få udrett traumer og dårlige oplevelser, på en mere direkte, virkningsfuld måde.

Mange har PTSD som følge af deres arbejde, men mange af vore medmennesker, går faktisk rundt med PTSD, eller lidelsen kompleks PTSD, som er følelsesmæssig PTSD, uden at vide det.

Politimænd, sundhedspersonale, sagsbehandlere, og mennesker der har haft en dårlig opvækst, kan have PTSD.

Kompleks PTSD er ikke noget der endnu er registreret som en selvstændig gren af traume, men vi forventer den nok engang bliver det. PTSD kan opstå som følge af en enkelt hændelse, mens kompleks PTSD udvikles af gentagen og langvarige traumer. Som f.eks. meget slemme opvækstvilkår, fysisk eller psykisk vold over en længere periode, og er en sygdomslidelse man nogle steder i verden er ved at forske i.

Således mener vi begge former for PTSD, når vi samlet set, siger PTSD her i ordførerindlægget.

Uanset hvad der er årsagen til, at mennesker udvikler stress, angst, depression eller PTSD, skal vi selvfølgelig kunne behandle dem. Og det kan vi altså bare i meget lille grad i dag.

Der er behov for psyko-edukation, altså undervisning, oplysningskampagner, og sundhedsindsatser, så folk kan identificere hvad de forskellige symptomer de har, er.

Mange véd ikke hvorfor de har det skidt, hvorfor de ikke kan komme op om morgenen, hvorfor de farer sammen ved høje lyde, hvorfor de går i så voldsomme kampe med deres kære derhjemme, at hjemmet ender som en krigszone – enten psykisk eller fysisk.

Mange véd ikke hvorfor, de får en pludselig følelse af overvældende angst og fare, så de lammes, og ikke kan trække vejret. Mange ved ikke, hvorfor de bare ikke kan være sammen med mange mennesker, eller hvorfor de lige så langsomt føler at alle farverne i verden forsvinder, eller at al kærlighed til andre mennesker forsvinder. Hvorfor de er lammede, og zombie-agtige i en ellers ok hverdag.

Mange ved ikke, hvorfor de er følelsesløse, ikke kan mærke sig selv, eller verden – og meget få taler om det. Mænd som kvinder, udsatte og sårbare som stabile og veletablerede, kan rammes af dette, og alle de andre symptomer der er, på komplekse psykiske lidelser, som stammer fra enten traumer, eller dårlige oplevelser, eller dårlig opvækst, misbrug – både tidligere og nuværende – af alkohol, hash, lighergas, og meget andet. Ja, nogle udvikler depression ganske uden mærkbar grund, men simpelthen fordi hjernen er stået af de gode signalstoffer, og producerer for få af dem.

Det kan altså ramme alle.

SULEQATIGIISITSISUT
SAMARBEJDSPARTIET

Vi skal væk fra et samfund der tror, at problemer med at stå op, eller fungere i hverdagen skyldes dovenskab eller personlige karakteristika, og hen imod et samfund der forstår forskellen. Derfor anbefaler vi først og fremmest oplysningskampagner. Det skal være sådan, at folk kan sige til sig selv: Det er mig, det er mine symptomer. Det hedder noget!

Psykiske hårde ting, er noget de fleste holder for sig selv. Der eksisterer en meget udbredt total misforståelse, at tegn som de beskrevne, og en række andre tegn, er tegn på svaghed. Men det er blot tegn på, at der skal laves noget om, snakkes ud, medicineres, eller tages fat på stress-reducerende, angst-reducerende og behandlende adfærd og terapi. Vi mangler i dén grad, en snak om, hvad slags terapeutiske tilbud vi skal have, og til hvem.

Vi er helt enige i forslagsstillers tanke om, at der skal løftes på nationalt plan. Lad os bare på forhånd sige, at tidlige indsatser, samt informationskampagner må og skal være en del af dette arbejde.

Men samtidig, har mange, mange mennesker med ondt i livet, behov for, at kunne identificere hvorfor de har ondt i livet, og hvad de kan gøre ved det.

PTSD-behandling er et godt sted at starte, og de initiativer som Naalakkersuisut nævner ligeså.

Men de tilbud vi har i dag, rækker ganske enkelt ikke. Og mange ved slet ikke, at årsagen til deres sygefravær, dårlige helbred, dårlige søvn, dårlige relationer, voldelig adfærd, apatiske adfærd og lammelse af sig selv, skyldes en depression, angst, eller PTSD. Eller med-afhængighed, eller hvad det nu kan være.

Mange mobbere ved ikke, at dét at mobbe er en måde at håndtere psykiske lidelser på, f.eks., og mange ved ikke hvad styrke og svaghed i virkeligheden er, men forveksler de 2 begreber, fordi de ikke er klar over, hvad psykiske mekanismer er, og hvad forskellig undgåelses, og overlevelseseadfærd er.

Blandt andet derfor er der behov for oplysning.

Hvis man ved hvad årsagen er, kan man begynde at læse om det, begynde at finde løsninger for sig selv, begynde at skaffe den rette hjælp.

Og vigtigst af alt; man opdager man ikke er alene, og at der er hjælp at hente.

Vi er helt enige i, at der skal tværdepartementale indsatser til, for at bedre psyken hos vor befolkning. Ligeledes skal der oplysning til. Og ganske rigtigt; tidlige og forebyggende indsatser er der hvor pengene er bedst brugt.

Man skal se de afsatte ressourcer som en investering i fremtidig uddannelse, og velfærd, en fremtidig arbejdsdygtig og uddannelsesdygtig befolkning.

Forebyggelse er altid bedre end udbedring af skader, og tidlige indsatser, standser blødningen hos patienten, så at sige, inden det går helt galt.

Med disse ord, med en appel om en bredere indsats, og med opfordring til, at man inddrager langt flere indtryk og terapi-former, så støtter vi forslaget og sender det i udvalg med tanken om, at dette behandles grundigt og til bunds. Skub 2. og 3. behandlingen hvis det er nødvendigt, og brug denne mulighed for, at skabe en lang række indsatser, som der er behov for.

Et videns-center, og center for traumer og psykiske lidelser, kunne være et godt output.

Vi mangler nemlig i dén grad behandlingstilbud.

Disse betaler sig hjem igen, allerede i denne generation, men allermest i de kommende.

Det er altså en god investering, en investering i mennesker, kærlighed og et bedre samfund.